

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תשא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ו

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ואחת לבריאה
ה'ת"תהא' שנת פלאות אראנו

לזכות

הרה"ת ר' אהרן וואלף שיחי' בן מרת דינה רייזעל ע"ה ציקמאן
לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ז אדר
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו

מרת פולינה תחי'

ומשפחתם שיחיו ציקמאן

* * *

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שניאור זלמן שי'
לרגל יום ההולדת שלו השישי לאויש"ט,
ביום ז"ך אדר ה' תהא שנת פלאות אראנו
ולזכות אחיו ואחיותיו חיילי "צבאות השם" שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הו"ח ר' צבי זוגתו מרת בלומא שיחיו סאנדבערג

* * *

לעילוי נשמת

ר' גדלי' חנוך ב"ר פינחס ע"ה סניידער

נפטר ביום כ"ד אדר שני ה'תשל"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת חנה בת רייזל תחי' סניידער

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י חתנם ובתם

הו"ח ר' שמואל זוגתו מרת מלכה שיינדל

ומשפחתם שיחיו סטראל

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

א. "לא תבשל גדי"

מן הפסוק "ראשית בכורי אדמתך... לא תבשל גדי בחלב אמו"¹, מצטט רש"י ב"דיבור המתחיל" השני, את המלים "לא תבשל גדי", ומפרש: "אזהרה לבשר בחלב (שהאזהרה אינה רק לגבי "גדי", אלא זהו איסור על בישול כל בשר "בחלב"². וממשיך רש"י: "ושלושה פעמים כתוב בתורה³. אחד לאכילה ואחד להנאה ואחד לאיסור בישול"⁴.

בכך אין מובן:

(א) אין לומר, שהסיבה שרש"י מפרש, שלמרות שנאמר בפסוק "לא תבשל גדי", הכוונה היא "אזהרה לבשר", היא לפי ההגיון, משום שאין סיבה להבדיל בין בשר "גדי" לבין בשר אחר. שהרי, אם כך הוא, היה רש"י אומר זאת לפני כן, בפרשת משפטים, שבה מופיע האיסור "לא תבשל גדי" לראשונה. אך מכך שבפרשת משפטים אין רש"י אומר "אזהרה לבשר", מוכח, שלפי ההגיון, ניתן להבחין ולהבדיל בין "גדי" לבין בשר אחר⁵.

(1) פרשתנו לך, כו.

(2) ברא"ם כאן (וכ"ה בש"ח): "גם לא בחלב אמו דוקא אלא כל... חלב במשמע ואפילו בחלב של עצמו כו". אבל באם כוונת רש"י היא לפרש כאן ש"בחלב אמו" הוא לאו דוקא, הו"ל להעתיק גם התיבות "בחלב אמו", ומהו ש"לפני פירושו" מעתיק רק "לא תבשל גדי" (ואפילו לא "יגו" – כפסוק שלפניו), מוכח שבא לפרש רק התיבות "לא תבשל גדי" – ומבאר שבאים לחדש שהאזהרה היא לכל בשר ולא רק ל"גדי". ורק לאחר שמפרש "אזהרה לבשר" מעתיק הוא גם תיבת "בחלב" שבפסוק*, לפי שהתיבות "אזהרה לבשר" בפני עצמן אין להם מובן – כי האזהרה היא על בשר בחלב דוקא (ולא על בשר עצמו).

(3) משפטים כג, יט. פרשתנו כאן. ראה יד, כא. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 151 ואילך.

(4) כ"ה בכל דפוסי רש"י שראיתי (כולל דפוס הראשון), ברא"ם וכו'. אבל בחולין (קטו, ב): אחד לאיסור אכילה וא' לאיסור הנאה וא' לאיסור בישול. וכ"ה ברש"י משפטים שם. (5) וכדלקמן סעיף ז. וראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 158 ואילך.

(* ראה ענ"ז רש"י ויקהל (לה, ד) ובכ"מ.

אי אפ"ל דתיבת "בחלב" היא מדברי רש"י בפ' הכתוב – דאם כן הוי ל' להעתיק מהכתוב (בתחלת הדבור) תיבת "בחלב".

צריך אפוא לומר, שההוכחה של רש"י נובעת מכך שהאיסור "לא תבשל גדי" מופיע בפרשתנו בשנית, ובכך אין התורה מתכוונת רק "להרבות בלאוין"⁶, אלא להוסיף עוד ענין הכלול בלאו זה – "אזהרה לבשר".

אך, רש"י בעצמו מציין באותו פירוש, שהחידוש שבפסוקנו לעומת האיסור בפרשת משפטים, הוא בכך, שכאן הכוונה היא לאיסור הנאה. מנין הוא לומד אפוא שיש לחדש כאן גם "אזהרה לבשר"?

(ב) את הפירוש 'ושלושה פעמים...' "ששלוש הפעמים שמופיע בתורה האיסור "לא תבשל..." הן פעם אחת לגבי איסור אכילה, פעם אחת לגבי איסור הנאה, ופעם אחת לגבי איסור בישול, כבר אמר רש"י לפני כן בפעם הראשונה של שלוש הפעמים, בפרשת משפטים⁷. מדוע צריך רש"י לפרש זאת שוב כאן?

ב. "גדי" – "כל ולד רך..."

לאחר מכן מצטט רש"י את המלה "גדי", ומפרש: "כל ולד רך במשמע, ואף עגל וכבש. ממה שהוצרך לפרש בכמה מקומות גדי עזים, למדת, שגדי סתם כל יונקים במשמע"⁸.

בכך אין מובן:

(א) הסבר זה, שב"גדי" הכוונה היא ל"כל ולד רך", כולל עגל וכבש, ואף ההוכחה מכך שבמספר מקומות צריכה התורה להדגיש "גדי עזים", כבר אמר רש"י לפני כן, בפרשת משפטים⁷. מדוע עליו לבאר זאת שוב?

(ב) בפסוקנו מוסיף רש"י⁹ ענין, אשר לא הסבירו לפני כן, בפרשת משפטים: שם אומר רש"י "שאין גדי אלא לשון ולד רך", ואילו

(6) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 156 הערה 28.

(7) שם.

(8) וכ"ה בחולין קיג, ב. אלא שבחולין שם "פרה ורחל" וברש"י כאן "עגל וכבש". וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 151 הערה 5.

(9) אבל אין להקשות מה שרש"י כאן כותב "בכמה מקומות" סתם ואינו מפרטם (כבפ' משפטים) – כי סומך עצמו על מה שפירש כבר לפניו בפ' משפטים (וכדרכו של רש"י בכ"מ, שגם כשמפרש (מצד איוה טעם) ענין אחד ב' פעמים – בפעם השני הוא מקצר).

לזכות

הו"ח ר' יהושע ישראל לייב שיחי' סטארק,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום ז' אדר
 הרה"ת ר' חיים אברהם שיחי' מינץ,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום י"ב אדר
 הרה"ת ר' מאיר שיחי' ריווקין,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום ט"ז אדר
 הו"ח ר' זאב שיחי' אסטער,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום ח"י אדר
 הו"ח ר' מיכאל שיחי' אנגלסון,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום ח"י אדר
 הרה"ת ר' משה שיחי' קסלמן,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום ח"י אדר
 הרה"ת ר' יוסף יצחק (ברח"א) שיחי' מישולוין,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ף אדר
 הרה"ת ר' מאיר אליעזר שיחי' שמוקלער,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ף אדר
 הו"ח ר' ראובן אלי' הורוויץ,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"א אדר
 הרה"ת ר' אברהם פסח שיחי' קליין,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ב אדר
 הרה"ת ר' מרדכי שיחי' פוליטיקא,
 לרגל יום ההולדת שלו לאויש"ט, ביום כ"ב אדר
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגנתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

שבפרשת משפטים מסביר רש"י כפשוטו, שהאיסור נאמר שם רק לגבי חלב אמו, ולא על חלב אחר. ומדוע אין הוא מסביר כך גם לגבי המלים "בחלב אמו" שבפרשתנו?¹²

כן יש להבין את דברי רש"י בסיום "שאיין איסורו מן התורה, אלא מדברי סופרים": מדוע חשוב לציין בהסברת הפסוק בתורה, שבשר עוף בחלב אסור מדרבנן?¹³

בדוחק אפשר לתרץ זאת: כיון שהתלמיד יודע, בראותו את הנהגת הוריו, שאף בשר עוף אסור לאכול בחלב, הוא יכול להתפלא: כיצד אומר רש"י "פרט לעוף..."? שבשר עוף מותר לאכול בחלב? לכן מציין רש"י, שאכן, הדבר אסור מדרבנן.

אך דחוק ביותר לבאר, שרש"י מוסיף איסור צדדי שאינו קשור למשמעות הפסוק¹⁴. הרבה יותר פשוט לומר, שאף דברי רש"י בסיום פירושו, "שאיין איסורו מן התורה אלא מדברי סופרים", קשורים לעצם משמעות הפסוק.

ד. התוספת כאן: איסור כל בשר

ההסבר לכך הוא:

הקושי בפסוק "לא תבשל גדי" שבפרשתנו, שאותו מבאר רש"י בפירושו "אזהרה לבשר..."¹⁵, הוא: כיון שמשמעות המלה "תבשל" בפסוקנו איננה אכילה, כבפרשת משפטים, אלא הנאה, כפי שכבר הסביר רש"י לפני כן, בפרשת משפטים – מדוע מופיעה

(12) ברא"א וגו' א כאן, שזה בא בהמשך למ"ש רש"י לפניו "אזהרה לבשר בחלב" [שמכין שכל חלב אסור, הוקשה לי' מ"ש "בחלב אמו"]. אבל ראה לעיל הערה 2, שהידוש רש"י הוא רק "אזהרה לבשר".

(13) ובפרט, שלפי ה"איבעית אימא" שבחולין (קטו, א), לפי הפירוש (דעת ר"י הגלילי) "בחלב אמו פרט לעוף כו'" – עוף אפילו מדרבנן נמי לא אסור. וממה שאמרו שם "תניא נמי הכי כו' במקומו של ריה"ג היו אוכלין בשר עוף בחלב" – מוכח שכ"ה המסקנא (לפי ריה"ג).

(14) ונוסף לזה: הרי בפרשת משפטים – לפירוש רש"י שם – ידעינן האיסור רק ב"גדי" ששולל בשר [חז"ל] עוף [וגם בשר בהמה שאינה "גדי" – ולד רך], כנ"ל בפנים, וא"כ הו"ל לרש"י לפרש בפ' משפטים (שלפני פרשתנו) ש"מד"ס) האיסור הוא בכל בשר.

(15) אבל הטעם מה שהווקח הכתוב לומר כאן עוד הפעם כללות האזהרה ד"לא תבשל גדי" – אף שכבר נאמר זה בפ' משפטים – פירש"י כבר לעיל בפ' הגיל.

בפסוקנו הוא מוסיף את הענין של "יונקים", שכוונתו לולד צעיר ביותר. אם כך, אין מובן: מפירושו בפרשת משפטים, שלפני פרשתנו, שבו אין רש"י אומר "יונקים", מובן, שכל ולד רך נכלל במושג "גדי", אף ולד שכבר אינו יונק. ומנין ההוכחה בפסוקנו, שבמושג זה הכוונה היא דוקא ל"יונקים"?

וכן: מה בכלל ההבדל אם מדובר בולד רך או ביונק, ובמיוחד בפשוטו של מקרא?

ג. "בחלב אמו" – "פרט לעוף..."

לאחר מכן מצטט רש"י את המלים "בחלב אמו", ומפרש: "פרט לעוף שאין לו חלב אם, שאין איסורו מן התורה, אלא מדברי סופרים"¹⁰ – שבמלים "בחלב אמו" אין כוונת התורה (לבאר באיזה חלב אסור לבשל את הבשר), אלא להסביר איזה בשר אסור לבשל בחלב, שהאיסור חל דוקא על בשרו של בעל חיים אשר יש לו חלב אם, ובשר זה אסור לבשל בשום חלב, אף בחלב שאינו חלב אמו^{10*}. ואילו לגבי בשר עוף, שאין לו חלב אם, אין האיסור "לא תבשל" חל אלא מדברי סופרים.

ואין מובן: המשמעות הפשוטה של "לא תבשל גדי בחלב אמו" היא, שהמלה הנוספת "אמו" קשורה למלה "בחלב", שבו אסור לבשל בשר. ומדוע מסביר רש"י, שמלה זו מתארת את הבשר, ואין הבדל באיזה חלב מבשלים אותו?

שאלה זו אף קשה יותר: גם בפרשת משפטים⁷ נאמר "בחלב אמו", ושם אין רש"י מפרש "פרט לעוף..."⁸,

[ושם אף אי אפשר לומר שבמלים "בחלב אמו" מתכוונת התורה למעט "עוף", כי האזהרה "לא תבשל גדי" שבפרשת משפטים היא רק לגבי "גדי", "ולד רך" של בהמה¹¹ (ורק בפרשתנו, כאשר נאמר בשנית "לא תבשל גדי", זוהי הוספה לגבי "אזהרה לבשר", כל בשר), ממילא אין בשר עוף נכלל באיסור, ואין צורך למעטו על ידי המלים "בחלב אמו"]. מכך מובן, שאת המלים "בחלב אמו"

(10) כדעת ר"י הגלילי בחולין שם, סע"א.

(10*) ראה לקו"ש [המתורגם] חכ"ז ע' 50 הע' 35 (באור"א).

(11) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 153 ובהערה 17.

לעילוי נשמת

הת' אהרן עזריאל ע"ה

בן - יבלחט"א - ר' משה יהודה שיחיו

נפטר ביום כ"ה אדר שני ה'תשע"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

* * *

לעילוי נשמת

הו"ח ר' אליהו ב"ר אוסקר ע"ה פיפרנו

נפטר ביום כ"ה אדר שני ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת רחל בת אסתר תחי'

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י בני משפחתם שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

מרת בת' אסתר בת ר' פסח חיים ע"ה פאלאס

נפטרה ביום כ"ה אדר ה'תש"ע

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בני משפחתה שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' אבא הלוי

בן הרה"ח שו"ב ר' יואל הלוי ע"ה לוינ

נפטר ביום כ"ו אדר ה'תשנ"א

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' שלום דובער זוגתו מרת טובה שיחיו

ומשפחתם שיחיו לוינ

הוספה

בשורת הגאולה

פ.ט.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האָט שוין דעם ריבוי הכי גדול פון „מעשינו ועבודתינו“ פון אידן במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, און איצטער האָט מען שוין פאַרענדיקט אויך די לעצטע בירורים – איז איצטער די הדגשה בעיקר ולכל לראש אויף דער סיום ושלימות וגמר העבודה – צו ברענגען דעם גימ"ל פון גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק וש"ק פרשת כי תשא, י"ד י"ח אד"ר תשנ"ב)

בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד"מעשינו ועבודתינו" דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת כבר סיימו גם את הבירורים האחרונים – כעת ההדגשה בעיקר ולכל לראש על סיום ושלימות וגמר העבודה – להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בתורה בשתי הפעמים אותה מלה?

אילו היה הניסוח "לא תבשל" מופיע רק בפרשתנו, לא היתה מתעוררת השאלה מדוע מופיע הביטוי "לא תבשל", כיון שבישול הוא האמצעי הראשון הגורם להנאה, ולפיכך גם אין קשה לרש"י מדוע הביטוי "לא תבשל" שבפרשת משפטים הוא לגבי אכילה¹⁶. אך כיון שבפרשת משפטים מתכוונת התורה לאכילה, ואילו בפרשתנו – להנאה, צריכה היתה התורה להתבטא בשני מקומות אלו בביטויים שונים. ומדוע מופיע בשני המקומות הביטוי "לא תבשל"¹⁷?

לכן מסביר רש"י, שהתורה משתמשת בפסוקנו, לגבי איסור הנאה, בביטוי "לא תבשל" – בדיוק כבשני האיסורים האחרים: אכילה ובישול – כי בפסוקנו החידוש אינו רק לגבי איסור הנאה, אלא נוסף כאן ענין לגבי האיסור "לא תבשל" בכלל, הקשור לכל שלושת הפרטים: אכילה, הנאה ובישול.

וכיון שהדבר היחיד שאפשר להוסיף בו לגבי האיסור בכללותו הוא במאכל המבושל עצמו, לכן מסביר רש"י "אזהרה לבשר בחלב", שהביטוי "לא תבשל גדי" שבפסוקנו מוסיף ומהווה אזהרה לגבי כל סוג של בשר¹⁸, כל

[16] ראה לעיל שם.

[17] ואין לומר שהלשון "לא תבשל" בשני המקומות הוא רק ללמדנו שאיסור האכילה וההנאה הוא דרך בישול דוקא (ראה לעיל שם הערה 8*) – כי מכיון שניקט הטעם למה שהוציא הכתוב איסור אכילה והנאה בלשון "לא תבשל" הוא [ג] לפי שאיסור האכילה וההנאה הוא דרך בישול – שהרי פשוט הלשון "לא תבשל" מורה שהאזהרה היא על הבישול עצמו ולא על ענין אחר, הבא דרך בישול – כי אם] לפי שהבישול שייך להאכילה וההנאה נעצם מכיון שהיא הכנה אליהם (כמבואר בהערה הנ"ל), הרי במילא מוכרח לומר שמ"ש "לא תבשל" גבי איסור הנאה – אותו הלשון שנאמר באיסור אכילה, הוא (לא רק לפי שהאיסור שבניהם הוא דרך בישול, כ"א) לפי שבהלשון "לא תבשל" מרמז גם איסור האכילה וההנאה והבישול, כדלהלן בפנים. [18] לכאורה אפשר להקשות: מכיון שרש"י מוכרח לפרש שהחידוש שב"לא תבשל" שבפרשתנו הוא (גם) "אזהרה לבשר" (היינו כל בשר ולא רק גדי), מניל לפרש שבא לחדש בפסוק זה גם איסור הנאה?

אבל – אינו. כי מכיון שלשון הפסוק הוא "לא תבשל גדי", א"א לומר שכל עיקר כוונת הכתוב היא לחדש "אזהרה לבשר" – היינו לא (רק) "גדי". ולכן מוכרח לומר, שצריך כוונת הכתוב היא לחדש איסור הנאה, ורק שבדרך אגב שמייענו גם "אזהרה לבשר".

בהמה חיה ועוף^{18*}, אלא שאת העוף שולל כאן הפסוק מיד¹⁹ במלים "בחלב אמו", כפי שמפרש זאת רש"י כאן.

ועל כך ממשיך רש"י ואומר: "אחד לאכילה ואחד להנאה ואחד לאיסור בישול" – למרות שכבר פירש זאת בפרשת משפטים – כדי לבאר, שה"אזהרה לבשר" שנוספה בפסוקנו, אינה רק לגבי איסור הנאה, אלא לגבי האיסור "לא תבשל" בכללותו, בכל שלושת פרטיו: אכילה, הנאה ובישול – שכל שלושת האיסורים חלים לגבי כל סוג בשר.

ה. החידוש הוא דוקא לגבי הבשר

לכאורה אפשר לשאול: אמנם, נוסף כאן בפסוק ענין לגבי המאכל המבושל, הקשור הן לאכילה, הן להנאה והן לבישול – אך במאכל המבושל יש שני מרכיבים: "גדי" ו"בחלב אמו". מנין מסיק רש"י שהתוספת היא דוקא לגבי המרכיב של "גדי" – אזהרה לבשר? אולי כוונת הפסוק היא להוסיף לגבי "בחלב אמו", וזוהי "אזהרה לחלב", שהאיסור חל לגבי כל סוגי החלב?

והשאלה אף קשה יותר: מפירושו של רש"י "בחלב אמו – פרט לעוף..." רואים, שאכן הוא מסביר, שהאיסור שבפסוקנו הוא לגבי כל חלב, שלא כבפרשת משפטים, שמשם נלמד

[18*] לכאורה אפשר להקשות: מכיון שבכתוב נאמר "גדי בחלב אמו" הרי מסתבר לכאורה שהכתוב מוסיף כאן רק ולד רך של ח"י [כי (א) קרוב יותר ל"גדי" (וגם שייך בו קצת הטעם דאכזריות), (ב) שייך לבישול "בחלב אמו"], ומניל לרש"י שהכתוב מוסיף "בשר" הכולל (א) בהמה וח"י שאינם ולד רך, וגם (ב) עוף שאין לו חלב אם כלל (אלא שיש ע"ז לימוד "בחלב אמו" פרט לעוף)?

אבל – אינו. כי אדרבה: מין הבהמה גם כשאינה רכה, היא קרובה יותר ל"גדי" (שהוא ולד רך של מין הבהמה דוקא) מולד רך של ח"י. ומכיון שבבהמה שאינה רכה – שאיסורה בודאי נלמד מהכתוב דפרשתנו – אין שייך הטעם דאכזריות (ראה להלן סעיף ז'), הרי מלמדנו הכתוב שהאיסור הוא גם כשאין מקום לטעם זה, ובמילא – אין לחלק: (א) בין כל בהמה וח"י (ומ"ש "גדי" הוא רק לפי שדיבר הכתוב בזה כדלקמן סעיף ז') (וע"ד פרש"י משפטים כא, (ח)). (ב) בין חלב אמו וחלב סתם (כדלקמן סעיף ז'), ובמילא גם בשר עוף אסור.

[19] ולמעט ח"י וכו' – ילפינן מהכתוב דפ' ראה כפרש"י שם (יד, כא). ועיי"ש.

אכזריות כלשהי שבאכילת "גדי בחלב אמו" ובהנאתו, אסרה התורה לא רק "גדי בחלב אמו" בלבד, אלא אף כל בשר בחלב, ולא רק באכילה ובהנאה, אלא אף בבישול – כדי להרחיקנו ממעשים העלולים להביאנו לידי אכזריות ר"ל. מצד שני לומדים מכך עד כמה יקרה אהבת

(38) ראה יד, א.

לזכות

כ"ק אדונונו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד

המושאל ל"בשר" ²² בכלל, כי בשר הוא "רך", יחסית לחלקים האחרים של הגוף ²³.

אך עדיין קשה, ובמיוחד לפי פשוטו של מקרא: מדוע מופיעה בפסוק ה"אזהרה לבשר" דוקא במלים "לא תבשל גדי", כאשר משמעות המלה "גדי" כשלעצמו היא המין של "גדי"? הכרחי אפוא לומר, שבמלה "גדי" נכללות כאן שתי המשמעויות ²⁴: במלה זו הכוונה היא ל"דבר רך", כשם המושאל ²⁵; וכן, ובעיקר, הכוונה היא גם כפשוטו – המין של גדי. אך קשה: כיצד ניתן להסביר את המלה "גדי" כפשוטה, כאשר האזהרה היא על כל סוגי הבשר?

על כך מפרש רש"י "גדי – כל ודל רך במשמע, ואף עגל וכבש... – כל יונקים במשמע": כיון שהפסוק עוסק כאן בבישול "בחלב אמו", ונפוץ יותר להשתמש ב"חלב אמו" בעיקר לבישול של "יונקים", (שכאשר רוצים לבשל בשר של בהמה צעירה ביותר – ולד יונק – בחלב, טבעי יותר שיבשלו זאת

רק האיסור לגבי חלב אמו. ואם כך, רש"י כבר יכול להסביר, שזוהו החידוש והתוספת לגבי האיסור "לא תבשל" בכללותו ²⁰?

ההסבר לכך הוא: המלים והפעולה "לא תבשל..." אינן קשורות ל"חלב אמו", אלא ל"גדי", שהרי המלים "בחלב אמו" מבהירות רק בתוך מה אסור לבשל "גדי" – "בחלב אמו". לכן מסביר רש"י שיש כאן "אזהרה לבשר" ולא "אזהרה לחלב", כי סביר לומר, שהתוספת באיסור, אשר הפסוק רומז לה במלים "לא תבשל", קשורה למרכיב העיקרי באזהרה "לא תבשל" ²¹.

1. דיבר הכתוב בהווה

כאמור לעיל, ה"אזהרה לבשר" נכללת כאן ב"לא תבשל גדי", משום שבמלה "גדי" כאן אין הכוונה דוקא למין גדי, אלא זהו שם

(20) והגם ששני ענינים אלו – "אזהרה לבשר" ו"אזהרה לחלב" – מכריחים זה את זה

[דמכיון שענין האכזריות שייך רק ב"גדי בחלב אמו", הרי במילא הפירוש "אזהרה לבשר" לאו דוקא גדי – מכריח ש"בחלב אמו" הוא ג"כ לאו דוקא (ראה לעיל הערה *18). לקמן סעיף ז), וכן לאורך גיסא: באם נפרש שכוונת הכתוב היא לחדש "אזהרה לחלב" איזה שיהי' – יהי' מוכרח ש"גדי" הוא לאו דוקא].

מ"מ, ממה שרש"י כותב פירושו "אזהרה לבשר בחלב" על התיבות "לא תבשל גדי" ואינו מעתיק "בחלב אמו", מוכח שמפרש שכוונת הכתוב היא לחדש "אזהרה לבשר" וגא "אזהרה לחלב" כנ"ל הערה 2 [ורק שמה"אזהרה לבשר" שמעינן ממיילא שהאיסור הוא גם בכל חלב]. ועל זה באה הקושיא בהשתייה: מנ"ל לרש"י לפרש שכוונת הכתוב היא "אזהרה לבשר" (ומזה יודעים ג"כ שכל חלב אסור) ולא שכוונת הכתוב היא "אזהרה לחלב" איזה שיהי' (ומזה ידעו שהאיסור הוא גם בכל בשר)? או שיכתוב שב' פירושים שקולים יש כאן. – אף שבדוחק יל"פ שכיון שבשר קודם בכתוב – בחר רש"י בפי' "אזהרה לבשר".

ונפק"מ בין ב' האופנים: לפי' הא' – "אזהרה לבשר" (שאינו גדי) – כאיסור מפורש בתורה (דכנ"ל) – "לא תבשל" דפרשתנו נכתב ללמדנו איסור זה), משא"כ חלב שאינו חלב אמו. והפכו – לפי' הב'. וכמה נפק"מ בדבר (ראה רמב"ם הל' שחיטה פ"ה ה"ג (ובנ"כ, וכן בפרמ"ג ליו"ד סנ"ז משבצות זהב סק"ד) ועוד). (21) ועפי"ז יומתק מה שרש"י כותב את פירושו "אזהרה לבשר כו" על התיבות "לא תבשל גדי" – אף שמפרש שהאזהרה היא לכל בשר – כי (נוסף לזה שצריך להעתיק גם תיבה זו – מכיון שמפרש שגדי) הוא לאו דוקא – וכדרכו בכמה מקומות) פירושו "אזהרה לבשר" הוא מצד זה שהאיסור "לא תבשל" הוא על "גדי".

(22) ועפי"ז אפשר לתרץ (נוסף להנ"ל סעיף ה') מה שרש"י מפרש "אזהרה לבשר" ולא "אזהרה לחלב" – כי הפירוש "אזהרה לבשר" אינו סותר ל"גדי", מכיון ש"גדי" כאן הוא (גם) שם המושאל. משא"כ הפירוש "אזהרה לחלב" סותר ל"בחלב אמו" (שהכוונה כפשוטו היא שהאיסור לא תבשל הוא בחלב אמו דוקא – ולא ש"אמו" בא למעט עוף). ואף שגם הפירוש "אזהרה לבשר" מכריח שגם "בחלב אמו" הוא לאו דוקא – מ"מ, מכיון שלפי הפירוש "אזהרה לבשר", האיסור בחלב שאינו חלב אמו אינו כאיסור מפורש בכתוב (ורק שלומדים זה מ"אזהרה לבשר") וכנ"ל הערה 20 – אין להקשות על הלשון "בחלב אמו", שהרי בתיבת אמו מלמדנו פרט לעוף כו'. משא"כ באם נפרש שהכתוב מלמדנו "אזהרה לחלב" איזה שיהי', ה"ז הופך פשוטו הלשון "בחלב אמו".

(23) וע"ד מ"ש החינוך מצוה צב – נעתק לעיל ע' 151 שוה"ג להערה 5.

(24) ובדוגמת הלשון "לא תבשל" (שבו נרמז "אזהרה לבשר" כנ"ל סעיף ד), שכאן קאי בעיקרו על איסור הנאה, ורק שמרמז גם על ענין הכללי ד"לא תבשל" הכולל גם אכילה ובישול.

(25) וגם לפי המבואר להלן שמ"ש כאן "גדי" הוא לפי שדיבר הכתוב בהווה, צ"ל ש"גדי" כאן בא גם בתור שם המושאל. כי מכיון שכוונת הכתוב היא לחדש "אזהרה לבשר", מוכרח ש"לא תבשל גדי" סובל גם הפירוש "לא תבשל בשר". (ואי"ז דומה למ"ש לעיל (משפטים כא, כח) וכי יגח שור – כי שם אין סברא לחלק בין שור לשאר בהמה חי' ועוף, משא"כ בנדר"ד ש"לא תבשל גדי" שבפ' משפטים הוא רק לגדי והכתוב כאן מחדש "אזהרה לבשר").

בחלב אמה, ולא יחפשו חלב אחר²⁶, ולא לבישול של ולד רך שכבר איננו יונק, אשר איננו נמצא, בדרך כלל, ביחד עם "אמו" – לכן משתמשת התורה דוקא במלה "גדי", אשר "כל יונקים במשמע", כי "דיבר²⁷ הכתוב בהווה"²⁸.

לפיכך מוסיף כאן רש"י את ההסבר של המושג "ולד רך" – "יונקים"²⁹, ואינו מסתפק במלים "ולד רך", כבפרשת משפטים, כי דוקא על ידי המושג "יונקים" מובנת משמעות הביטוי "גדי" בפסוק זה, למרות שמרבים כאן את כל סוגי ה"בשר", כדלעיל.

ד. "בחלב אמו" – חידוש לגבי הבשר, ולא לגבי החלב

אך עדיין אין מובן סיום הפסוק – "בחלב אמו":

בפרשת משפטים, כאשר האזהרה היא רק

(26) ראה ע"ד רשבים משפטים כג, יט. פרישה ביו"ד ס' פו סק"ג.

(27) שכלל זה בפ' הכתובים כבר הודיעו רש"י כמה פעמים: משפטים כא, כח. כב, יז, כא, ל.

(28) ולכן כותב כאן עוה"פ "אף עגל וכבש" – אף שכתבה כבר בפ' משפטים – כי באם הפירוש "גדי" הוא רק "גדי נויים", אין לומר שנקט הכתוב "גדי" מטעם "דיבר הכתוב בהוה" – מכיון שגם בישול כל יונק (גם של עגל וכבש) הוא בחלב אמו.

(29) ואף ש"גדי" כולל כל ולד רך, גם כשיצא מכלל יונק* (וכדמוכח לכאורה מגדי עזים ששלח יהודה – שלא שלח אמו עמו) – מ"מ, אמר הכתוב "יונקים" בלשון "גדי", כי "יונקים" הרי בודאי עדיין רכים הם ונקראים "גדי".

יתירה מזו אפשר לומר, ש"רך" בבעלי חיים** – לפי פירוש רש"י – הוא דוקא כל זמן שהוא יונק [כי (א) לכאורה נראה זה במוחש. (ב) איזה קצבה וסימן אחר י"ל לדעת ש"ך הוא (ונפק"מ למקח וממכר). (ג) מובן וגם פשוט שרכות בשר הבע"ח תלו' באיכות המאכלים. (ד) כענין ראי' לדבר ממש"ג לפנ"ו "רכים גו' עלות" (וישלה לג, ג)].

אלא שבפ' משפטים – אין זה נוגע לפירוש הכתוב (וכבפנים) ולכן אינו מבארו שם, משא"כ כאן.

(* באד"נ נ"ב פמ"ה – הובא בתורה שלימה וידא יח. ז: רך בן שתיים.

** משא"כ "בבי"א דנאמר רכים (וישלח לג, ג) – והצניעו בהילדים (ויסוף) בן שש ודדחוק לומר דקאי על ילדי עבדי יעקב – שהרי לא הוזכרו כלל בכתוב! וראה ג"כ דברים כח. נד) ועוד. וי"ל טעם החילוק בזה – כי בבע"ח התואר "רך" – הוא (בעיקרו) בנוגע לאיכות ובב"א – בנוגע לחזק וכו"ב.

לגבי "גדי – ולד רך", מובן מדוע איסור ה"בישול" (אכילה) הוא דוקא בחלב אמו: כי בישול ולד רך בחלב אמו הוא מעשה אכזרי³⁰. אך כאשר מזהירה התורה בשנית "לא תבשל", והפעם – לגבי כל בשר, כולל בשר של בהמה בוגרת יותר, הכרחי לומר, שאיסור הבישול של בשר כזה הוא בכל חלב, ומדוע אומרת התורה "בחלב אמו"?

הפעם כבר אי אפשר לתרץ לגבי "בחלב אמו", שניסוח זה הוא מפני "דיבר הכתוב בהווה"³¹: אילו היתה כאן משמעות המלה "גדי" כפי שהיא כשלעצמה, שרק לגבי חל האיסור "לא תבשל", אפשר היה לומר, שהביטוי "בחלב אמו" מופיע משום שהבישול הנפוץ של גדי בחלב הוא בחלב אמו – דיבר הכתוב בהווה, אך מכיון שהמלה "גדי" מופיעה כאן רק מפני שבהמשך נאמר "בחלב אמו", כדלעיל בסעיף ו' – אין אפשרות לבאר את השימוש בביטוי "בחלב אמו" לפי המלה הקודמת – "גדי".

לכן מסביר רש"י "בחלב אמו – פרט לעוף שאין לו חלב אם", שבהוספת המלה "אמו" ממעטת התורה בשר עוף. אך לגבי החלב אין הבלד, והאיסור "לא תבשל" חל על כל חלב.

ח. רמז לאיסור מדברי סופרים לגבי עוף

אך עדיין קשה:

(30) כמבואר בלקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 159 ואילך.

(31) לכאורה אפשר לומר שהכלל "דבר הכתוב בהוה" הוא דוקא כשגם בלאה"כ מוכרח הכתוב להוסיף איזו תיבה [וכמו "וכי יגח שור" (משפטים כא, כח) שבהכרח לכתוב איזו תיבה אחרי "וכי יגח", ומכיון שהנגיחה מצו' יותר בשור לכן נאמר "וכי יגח שור"]. אבל אין שייך שהכתוב יוסיף תיבה מיותרת ("אמו") ככדי לדבר ב"הוה" – אבל אינו, כי גם ב"ויבשר בשדה טריפה" (שם כב, ל) מפרש רש"י "אף בבית כן אלא שדבר הכתוב בהוה" – אף שתיבת "שדה" מיותרת*.

(א) ניסוח הדברים בהמשך הפסוק, שע"י הוספת המלה "אמו" למלה "בחלב" מתכוונת התורה לבאר את סוג הבשר, ולא את סוג החלב? (ב) מדוע רומזת התורה למיעוט "פרט לעוף" באמצעות המלה "אמו", הנותנת מקום לטעות, שמשום שהמלה קשורה ל"בחלב", אין היא ממעטת בשר עוף. לכאורה, היה צריך לרמוז למיעוט "פרט לעוף" על ידי הוספת מלה ל"גדי" וכדומה?

לפיכך מוסיף רש"י ואומר "שאינן איסורו מן התורה, אלא מדברי סופרים", שמדברי סופרים, בישול בשר עוף בחלב הוא אכן איסור. ולכן רומזת התורה למיעוט "פרט לעוף" על ידי המלה "אמו"³², דוקא מפני שכך יש מקום להסיק שהיא אינה ממעטת בשר עוף, כדי לרמוז בכך לאיסור מדברי סופרים גם לגבי עוף³³.

ט. איסור בשר עוף בחלב – בכל שלושת הפרטים

בפירוש רש"י ישנם ענינים של הלכה, וכן ענינים של פנימיות התורה. מעניני ההלכה³⁴, אשר בפירוש רש"י זה:

לגבי איסור בשר עוף בחלב מדרבנן, יש שתי דעות: לפי דעה אחת אסור חכמים בשר עוף בחלב רק באכילה³⁵, ולפי הדעה האחרת אסור זאת אף בהנאה ובבישול³⁶.

(32) וכמו שפירש רש"י לעיל (בשלה טז, כט) "אל יצא איש ממקומו – אלו אלפים אמה .. מדברי סופרים ועיקרו של מקרא על לוקטי המן נאמר".

ההכרח של רש"י לפרש שם ש"אל יצא איש ממקומו" בא גם לרמוז ענין שמד"ס – ראה לקו"ש ח"ג ע' 6 שוה"ג להערה 38.

(33) ונ"ל דרש"י (בפירושו עה"ת) ס"ל (נ"ד דעת הרמב"ם פיה"ש כלים פ"ז מ"ב. סהמ"צ שרש ב') דגם "דברי סופרים" – הם מן התורה, אלא שאין זה עיקר (פשוטו) של מקרא (ועפ"ז יומתק ל' רש"י (בשלה שם) "מדברי סופרים", אף שד"ה שלפניו כותב "חכמים"). והוא ע"ד שבכ"מ – בפרש"י עה"ת – שהפירוש ע"פ דרך הפשט אינו מתיישב כ"כ מוסיף רש"י פ' ע"ד הדרש וכו' (היינו שדרש זה ג"כ שייך לאמרו בפשוטו של מקרא, אלא שאינו עיקר הפשט שהביאו לפני זה) – כן הוא ג"כ בנוגע להלכות שבכתוב, שיש בהן שהן עיקרו של (פשוטו של) מקרא ויש – שמדברי סופרים שלמדו כן בפ'ל ספר התורה הוה.

(34) ראה ג"כ לעיל הערה 20.

(35) טושו"ע יו"ד ס"ה פ"ו.

(36) בי"ח שם.

לפי פירוש רש"י, שהתורה רומזת לאיסור בשר עוף בחלב שמדברי סופרים באזהרה "לא תבשל גדי..." שבפרשת תשא, העוסקת באיסור הנאה, מובן, שלפי פירוש רש"י, חל איסור זה אף לגבי הנאה, ולא רק לגבי אכילה.

אך לאמיתו של דבר, יותר מכך – לפי פירוש רש"י אסור בשר עוף בחלב אף בבישול: כיון שלאיסור בשר עוף בחלב שמדברי סופרים רומזת התורה בפסוק המחדש "אזהרה לבשר", יוצא, שבאזהרה זו יש שני ענינים: האיסור מהתורה, שבמלים "בחלב אמו" מגלה הפסוק שב"אזהרה לבשר", לא נכלל בשר עוף; והאיסור מדברי סופרים, שב"אזהרה לבשר" נכלל גם בשר עוף (כפי שהפסוק עצמו רומז, שמדברי סופרים, המלים "בחלב אמו" אינן ממעטות בשר עוף),

מכך מובן, שכשם שה"אזהרה לבשר" שבפסוקנו אמורה לגבי האיסור "לא תבשל" באופן כללי, כולל שלושת הפרטים: אכילה, הנאה ובישול, והתורה אוסרת כל בשר (חוץ מעוף) אף בבישול – כך גם ה"אזהרה לבשר", כפי שהיא מדברי סופרים אשר אוסרת בשר עוף, אף היא חלה בכל שלושת הפרטים, וגם בישול בשר עוף בחלב אסור מדברי סופרים.

י. החשיבות של אהבת ישראל

מהענינים של "יינה של תורה" שבפירוש רש"י זה:

את ה"אזהרה לבשר בחלב" שבפרשתנו מביעה התורה במלים "לא תבשל גדי בחלב אמו". אמנם, בדרך הפשט באה המלה "אמו": למעט בשר עוף, אך כשיודעים שכל הענינים שבתורה מדויקים לחלוטין, הכרחי לומר, שבפנימיות הענינים "גדי בחלב אמו" הוא השורש והגורם לנכד בשר בחלב, שהוא מפני האכזריות.

הדבר מדגיש יותר³⁷ עד כמה עלינו להישמר מפני אכזריות ומפני צער בעלי חיים. ומכך ניתן ללמוד עד כמה גדולה צריכה להיות הזהירות לגבי צערו של אדם, ועל-אחת-כמה-זוכמה לגבי צערו של יהודי, שהרי רואים, שמפני

(37) נוסף על המבואר בלקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 159.